

Fördomar om politiker i sociala medier

Sveriges
Kommuner
och Regioner

Fördomar om politiker i sociala medier

Upplysningar om innehållet:

Lisa Kaati, lisa.kaati@foi.se

© Sveriges Kommuner och Regioner, 2021

ISBN: 978-91-7585-962-0

Text: Lisa Kaati, Johan Fernquist, Stina Lindberg, Nazar Akrami

Illustration: Edward Andersson

Produktion: Advant

Tryck: LTAB, 2021

Förord

Utgångspunkten för den svenska representativa demokratin är att medborgare, de politiska partierna och dess medlemmar väljer att engagera sig politiskt och tar på sig uppdrag som förtroendevalda i kommuner, regioner och riksdag. När det demokratiska samtalet hårdnar och förtroendevalda utsätts både som individer och som politiker i allmänhet, då blir det svårare att behålla och rekrytera förtroendevalda. På sikt hotas det demokratiska systemet.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har sedan början på 2000-talet arbetat för att verka som motkraft till det hot och hat som förtroendevalda utsätts för. Sedan 2016 har arbetet skett med ekonomiskt stöd från regeringskansliet.

SKR har i tidigare studier, så som rapporten ”Avhopp från politiska förtroendeuppdrag”, lyft risken att förtroendevalda, opinionsbildare och allmänheten tystnar när tonen i det demokratiska samtalet hårdnar. Nya utmaningar växer fram som riskerar att begränsa det demokratiska samtalet.

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har, på uppdrag av SKR, undersökt hur politiker som kollektiv omnämns i sociala medier i form av generaliseringar och negativa stereotyper. Studien baseras på kommentarer som är publicerade på lokaltidningars Facebook-sidor.

Förtroendevalda är offentliga personer vars beslut ska granskas. Medborgarna ska självklart kunna diskutera, framföra sina åsikter, påverka och kritisera olika beslut. Däremot är kränkningar, hot- och hatfyllda uttryck och trakasserier inte acceptabelt.

Den här rapporten visar på vikten av att nyansera bilden av ”politiker” och inte beskriva dem som ett kollektivt begrepp utan istället lyfta den variation som det politiska systemet består av.

SKR har en stor oro för utvecklingen av det demokratiska samtalet och vill betona vikten av att förändra det hårdnande samtalsklimatet på nätet. Vi har alla ett ansvar att bidra till ett respektfullt samtalsklimat. Det är grunden för en fungerande demokrati.

Stockholm i maj 2021

Anders Knape
Ordförande

Sveriges Kommuner och Regioner

Innehåll

6	Sammanfattning
7	Inledning
11	Kapitel 1. Fördomsfullhet
11	Fördomar
12	Stereotyper
13	Grupptillhörighet
15	Kapitel 2. Metod
15	Frågeställning
15	Fördomar och stereotypa uppfattningar
16	Data
17	Kategorisering av kommentarer
19	Kapitel 3. Fördomar mot politiker
21	Oansvariga, lata och inkompetenta
22	Hycklare, översittare och maktgalna
22	Högavlönade
23	Korrupta, ohederliga eller kriminella
23	Orättvisa
24	Ointelligenta
24	Fega
25	Lögnare
27	Kapitel 4. Diskussion
27	Extra utsatta
28	Svåra att förändra
29	Avslutande ord

Sammanfattning

Syftet med den här studien är att undersöka fördomar riktade mot politiker i sociala medier. Studien undersöker dels i vilken utsträckning det förekommer fördomar om politiker, men också vilka fördomar som förekommer och är vanligast.

Studien baseras på kommentarer till artiklar som är publicerade på 28 lokaltidningars Facebook-sidor. Kommentarererna är publicerade mellan 1 januari och 28 februari 2021. Totalt samlades 38 175 kommentarer in, av dessa nämndes politiker, förtroendevalda eller folkvalda i 1 273 kommentarer. Drygt hälften av de 1 273 kommentarerna handlade om enskilda individer eller partipolitik medan den andra delen av kommentarerna innehöll generaliseringar och fördomar om politiker som grupp. De vanligast förekommande fördomarna om politiker var att de inte tar ansvar, är lata, inkompetenta, hycklare, översittare eller maktgalna. Något som var tydligt i det analyserade materialet var att enskilda politikernas handlanden ofta bidrar till en generalisering av politiker i allmänhet. Endast en liten andel av kommentarerna om politiker (0,5 procent) innehöll positiva eller neutrala generaliseringar.

Inledning

Sociala medier har gett oss allt fler möjligheter att uttrycka oss och delta i samhällsdebatten. I Sverige är det en grundlagsskyddad rättighet att få uttrycka åsikter och ta del av andras åsikter. Rätten att ha andra åsikter, att säga emot, att ge kritik och att ifrågasätta är en viktig del av en demokrati. Samtidigt, och i en allt större omfattning, utsätts många individer som deltar i det offentliga samtalet för hat, hot och andra kränkningar på de digitala plattformarna.¹ En särskilt utsatt grupp är förtroendevalda politiker som upplever att hatfulla uttryck har blivit mer utbredd i sociala medier och digitala miljöer.² I en undersökning av kommentarsfält och diskussionsforum framgick det att var femte kommentar där en kommunpolitiker nämndes innehöll någon form av kränkning.³

Not. 1 Bladini, M. (2017). Hat och hot på nätet. En kartläggning av den rättsliga regleringen i Norden från ett jämställdhetsperspektiv. NIKK, Nordisk information för kunskap om kön, på uppdrag av Nordiska ministerrådet.

Not. 2 Sveriges Kommuner och Landsting. (2018). Hot och hat påverkar - intervjuer om förtroendevaldas situation. Sveriges Kommuner och Landsting. ISBN 978-91-7585-659-9

Not. 3 Kaati, L., Akrami, N., & Pelzer, B. (2018). Digitalt hat. Hat och hot mot kommunalpolitiker. Swedish Association of Local Authorities and Regions (SKL).

Hat, hot och andra kränkningar riktas ibland mot enskilda personer utan referens till grupp eller grupper som personen i fråga tillhör. Men det är också vanligt att hatet riktas mot grupper där uppfattningar om en enskild person generaliseras på hela grupper. Politiker är en grupp som ofta utsätts för generaliseringar.

Ett begrepp som ofta förekommer när vi pratar om negativa föreställningar om politiker är **politikerförakt** – en generell misstro mot politiker och deras avsikter. Politikerförakt kan i vissa fall grunda sig i enskilda egna erfarenheter, i vad man tror att politiker gör eller har för förutsättningar men också i ogrundade generaliseringar. Politikerförakt kan därmed ses som fördomsfullhet mot politiker.

För att öka kunskapen om de fördomar som finns om politiker har vi i denna studie undersökt förekomsten av fördomar mot politiker i sociala medier. Vår undersökning baseras på data från 28 lokal-tidningars Facebook-sidor som producerats under de två första månaderna av 2021.

fördomsfullhet
stereotyper
nedvärderande fördomar
generaliseringar
negativa attityder grupper
uppfattningar grupptillhörighet

Fördomsfullhet

Fördomar

Fördomsfullhet definieras vanligtvis som **negativa attityder mot en individ baserad på dennes grupptillhörighet** (t.ex. politiker, kvinnor, invandrare). Den definitionen är dock inte optimal eftersom fördomsfullhet inte alltid behöver innebära uttryckligen negativa attityder. Till exempel, sexism handlar inte alltid om negativa attityder gentemot kvinnor utan snarare mindre positiva eller nedvärderande attityder mot kvinnor jämfört med män. Den typen av resonemang har kommit att förändra definitionen av fördomsfullhet vilket innebär att man kan se på fördomar som **en nedvärdering av en individ baserad på dennes grupptillhörighet**.⁴ Oavsett vilken definition vi använder oss av när vi resonerar om fördomsfullhet utgör **stereotyper** eller stereotypa uppfattningar och **kategorisering** två huvudsakliga komponenter.

Not. 4 Bergh, R. (2013). Prejudiced Personalities Revisited: On the Nature of (Generalized) Prejudice. Doctoral dissertation, Uppsala University, Sweden.

Stereotyper

Stereotyper är tankar om individer och grupper i vår omgivning. Människor lär sig kontinuerligt stereotyper om olika sociala grupper genom olika källor som vi exponeras för (t.ex. media, sociala kontakter). Stereotypa uppfattningar skapas och sprids lätt och etablerade stereotyper tenderar att etsa sig fast eftersom vi sällan har tid och resurser att investera för att bestrida, radera eller modifiera de existerande uppfattningarna.⁵ Stereotypa uppfattningar är problematiska i många avseenden, framför allt eftersom de utgör grova generaliseringar. Till exempel, en specifik uppfattning eller stereotyp om en enskild individ (t.ex. Johan är stenrik/Anna är lat) leder till felaktiga bedömningar när vi generaliserar och antar att, till exempel, politiker är stenrika/är lata. Stereotypa uppfattningar påverkar oss i samband med direkta eller indirekta interaktioner med den eller dem som stereotyperna berör.⁶ Våra kontakter med personer från olika grupper färgas medvetet eller omedvetet av de stereotypa uppfattningarna vi har om gruppen. Har vi en stereotyp uppfattning om att politiker är lögnare kommer just den egenskapen med stor sannolikhet att vara utgångspunkten för vår bedömning av en person som presenterar sig som eller som vi uppfattar som politiker.

Not. 5 Moreno, K. N., & Bodenhausen, G. V. (1999). Resisting stereotype change: The role of motivation and attentional capacity in defending social beliefs. *Group Processes & Intergroup Relations*, 2, 5-16.

Not. 6 Macrae, C. N., & Bodenhausen, G. V. (2000). Social cognition: Thinking categorically about others. *Annual Review of Psychology*, 51, 93-120.

Grupptillhörighet

Grupptillhörighet baseras på grupper vi (eller andra) tillhör som till exempel kön, etnicitet, hudfärg, yrkestillhörighet eller gemensamma åsikter. Det faktum att vi ser oss som individer som tillhör olika grupper påverkar oss mycket – vår identitet och bilden av oss själva.⁷ Varje individ tillhör därmed ett stort antal grupper, men kan fortfarande uppleva sin tillhörighet till vissa grupper som viktigare än andra.⁸ Till exempel, tillhörighet till grupper som är lättare att observera (t.ex. kön, ålder och etnicitet) anses vara primära för hur vi uppfattar oss själva och andra i vår omgivning. Nya studier visar samtidigt att kategorier som baseras på yrkesval och kön väger mer när vi kategoriserar och bedömer människor i vår omgivning.⁹ Andra studier visar att vi är mindre toleranta gentemot individer som tillhör grupper som vi uppfattar olika jämfört med hur vi själva är vad gäller värderingar och ideologi.¹⁰ Omfattande forskning visar att en stor del av förklaringen till fördomsfullhet finns i grupptillhörighet. Människor tenderar att favorisera grupper som de tillhör och agera mindre gynnsamt gentemot eller nedvärdera grupper som de inte känner samhörighet med.¹¹

Not. 7 Brewer, M. B. (2007). The importance of being we: Human nature and intergroup relations. *American Psychologist*, 62, 726-738.

Not. 8 Kunda, Z. (1999). *Social cognition: Making sense of people*. MIT press. Se även: Quinn, K. A., & Macrae, C. N. (2005). Categorizing Others: The Dynamics of Person Construal. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88, 467-479.

Not. 9 Song, J., & Li, L. (2020). Comparing race, gender, age, and career categories in recognizing and grouping tasks. *PeerJ*, 8, e9156. <https://doi.org/10.7717/peerj.9156>

Not. 10 Brandt, M. J., Reyna, C., Chambers, J. R., Crawford, J. T., & Wetherell, G. (2014). The Ideological-Conflict Hypothesis: Intolerance Among Both Liberals and Conservatives. *Current Directions in Psychological Science*, 23(1), 27-34.

Not. 11 Bergh, R., Akrami, N., Sidanius, J., & Sibley, C. (2016). Is group membership necessary for understanding generalized prejudice? A re-evaluation of why prejudices are interrelated. *Journal of Personality and Social Psychology*, 111, 367-395.

sengångare
lata hycklare lögnare
Lyxpolitiker
ointelligenta tjuvar orättvisa
korrupta
svågerpolitik odugliga

Metod

Frågeställning

Vi har undersökt fördomar riktade mot politiker i sociala medier. I undersökningen gör vi inte skillnad på om de politiker som avses är män eller kvinnor utan studerar enbart uppfattningar om politiker som grupp. Vi har utgått från följande frågeställningar:

1. I vilken utsträckning uttrycks fördomar om politiker?
2. Vilka fördomar förekommer och vilka är vanligast?

Fördomar och stereotypa uppfattningar

För att kunna studera fördomar har vi identifierat olika stereotypa uppfattningar om politiker. Genom en kvalitativ analys av slumpmässigt utvalda Facebook-kommentarer och inlägg på Twitter där ordet **politiker** förekom identifierades åtta stereotypa uppfattningar om politiker. De olika stereotypa uppfattningarna finns beskrivna i Tabell 1.

Tabell 1: Stereotypa uppfattningar om politiker

Lögnare	Uppfattningar om att politiker ljuger eller bluffar.
Hycklare/ Översittare/ Maktgalna	Uppfattningar om att politiker förespråkar en särskild livsstil som de själv inte lever upp till, att politiker anser sig vara överlägsna andra och att de regler som finns inte gäller för dem, eller att politiker är maktfullkomliga och diktatoriska.
Ointelligenta	Uppfattningar om att politiker är dumma, enfaldiga och obegåvade.
Korrupta/ Ohederliga/ Kriminella	Uppfattningar om att politiker kan köpas för pengar, att de för en svägerpolitik där de favoriserar familj, vänner och kollegor i beslut, eller att de ägnar sig åt olagliga handlingar, exempelvis att de stjälar från jobbet.
Fega	Uppfattningar om att politiker är fega och inte vågar stå upp för sin sak. Politiker anses ha brist på mod och är rädda för andras åsikter.
Oansvariga/ Lata/ Inkompetenta	Uppfattningar om att politiker är nonchalanta, passiva, oseriösa, klåpare som inte utför sitt arbete som de borde eller inte klarar av sina arbetsuppgifter. Att politiker inte vill eller orkar arbeta med vissa frågor, att de står och ser på utan att agera när det behövs eller att de genomfört något som fått negativa konsekvenser.
Orättvisa	Uppfattningar om att politiker är partiska, osakliga eller jäviga, att de prioriterar vissa grupper och verksamheter i samhället och bortprioriterar andra.
Överbetalda	Uppfattningar om att politiker lever ett liv i lyx för att de har så höga löner och en mängd förmåner.

Data

Undersökningen är genomförd på kommentarer skrivna av privatpersoner i kommentarsfält till nyhetsartiklar på Facebook. Alla Facebook-sidor varifrån kommentarer hämtats är publika vilket innebär att kommentarerna är öppna och tillgängliga för vem som helst att läsa så länge personen har ett Facebook-konto.

Kommentarerna är publicerade i kommentarsfälten till 28 lokaltidningar nyhetsartiklar. Lokaltidningarna är geografiskt spridda över hela Sverige och nyhetsartiklarna är publicerade mellan den 1 januari och den 28 februari 2021. För varje lokaltidning har vi med hjälp av Facebooks sökfunktion identifierat artiklar som innehåller ordet **politiker**. Vi har sedan samlat in samtliga kommentarer till de artiklar som nämner ordet. Totalt har 38 175 kommentarer samlats in. I de kommentarer som samlades in nämndes **politiker, förtroendevalda** eller **folkvalda** i totalt 1 273 kommentarer (3 procent av det totala antalet insamlade kommentarer). Undersökningen baseras på de 1 273 kommentarerna.

Kategorisering av kommentarer

För att få en uppfattning om omfattningen av de olika stereotypa uppfattningarna analyserades de 1 273 kommentarerna som handlade om politiker.

Varje kommentar kategoriserades av tre oberoende bedömare vars uppgift var att placera varje kommentar i en av de beskrivna kategorierna (Tabell 1). I de fall flera kategorier förekom i en kommentar så valdes den kategori som ansågs vara mest utmärkande. De kommentarer som inte bedömdes innehålla någon form av stereotyp uppfattning kategoriserades som **ej generaliserande**. Exempel på ej generaliserande kommentarer var när individuella politiker kommenterades eller när kommentarerna handlade om partipolitik och inte politiker i allmänhet. Vi inkluderade också en kategori för **positiva** eller **neutrala** uppfattningar om politiker.

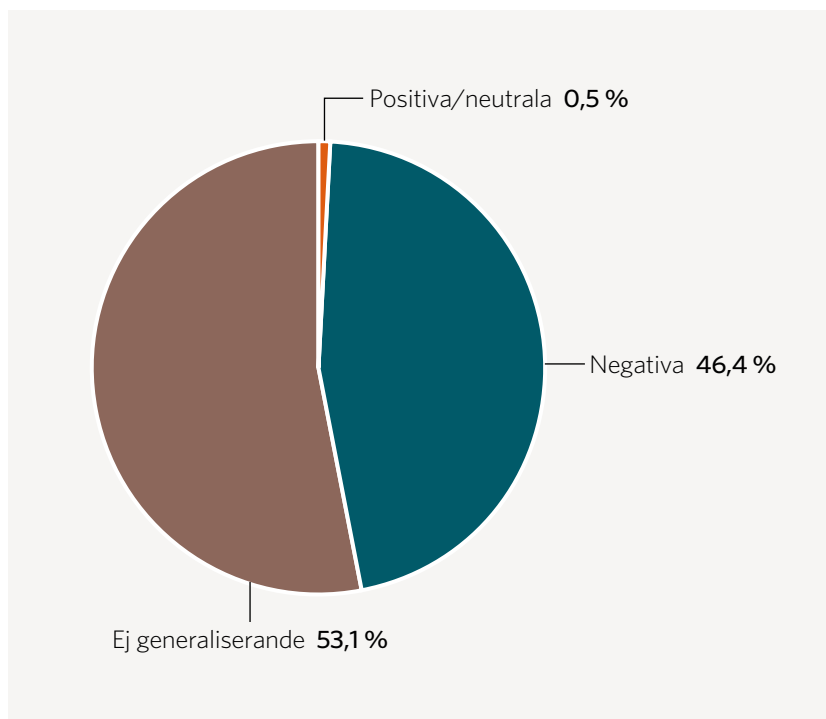
En kommentar ansågs tillhöra en kategori om minst två av tre bedömare var överens. I de fall där bedömarna var oense diskuterades varje enskilt fall och bedömarna kom gemensamt fram till en kategori.

korrupta värdelösa
osakliga bindgalna obegåvade
genomruttna
jäviga hjärndöda nonchalanta
klåpare inkompetent
sinnesjuka sinnesslöa

Fördomar mot politiker

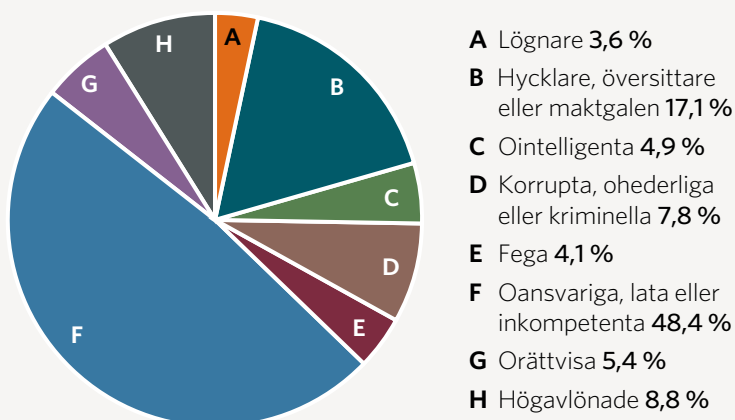
Vår undersökning utgick från 1 273 kommentar som nämnde politiker, förtroendevalda eller folkvalda. Strax över hälften av dessa kommentarer exkluderades från vidare analys eftersom de inte innehöll några generaliseringar om politiker utan handlade om enskilda politiker eller partipolitik. Generaliseringar om politiker förekom i 46,4 procent av kommentarerna. Dessa generaliseringar var i stort sett bara negativa. Endast 0,5 procent av kommentarerna innehöll positiva eller neutrala uppfattningar om politiker (se Figur 1).

Figur 1: Innehållet i de kommentarer där politiker nämns

För att få en uppfattning om vilka fördomar som fanns om politiker kategoriserade vi de 591 kommentarer som innehöll negativa generaliseringar i åtta olika kategorier (se Tabell 1). Figur 2 visar fördelningen av de olika fördomar om politiker som förekom i vår undersökning.

Figur 2: Förekomsten av olika typer av fördomar om politiker

Oansvariga, lata och inkompetenta

Den mest förekommande generaliseringen om politiker var att de är oansvariga, lata eller inkompetenta. Den uppfattningen förekom i över 48 procent av kommentarerna som innehöll negativa generaliseringar. Kommentarer beskrev politiker som "nonchalanta", "passiva", "oföretagsamma", "arbetsskygga" och "oseriösa klåpare" som inte utför sitt arbete som de ska. Flertalet av kommentarerna påtalar att politikernas inkompetens och ansvarslöshet orsakat problem med bland annat snöröjning, bostadstillgång, döda stadskärnor och tillgång till el.

Hycklare, översittare och maktgalna

Den näst mest förekommande generaliseringen (över 17 procent av de negativa generaliseringarna) var att politiker är ”hycklare”, ”översittare” eller ”maktgalna”. Kommentarererna handlade om att politiker säger en sak men gör en annan, och att de ser sig själva som förmer än alla andra.

Dessa uppfattningar var framför allt kopplade till politikernas hantering av restriktioner under covid-19-pandemin. Flera kommentarer uttrycker att politikerna betar sig som att regler och lagar som finns i samhället inte gäller för politiker och att politiker anser sig själva stå över andra människor. Flertal kommentarer uttryckte att politiker lider av storhetsvansinne och struntar i ”vanliga” människor.

Högavlönade

Nästan 9 procent av kommentarererna som innehöll negativa generaliseringar gav uttryck för att politiker lever lyxliv med gynnsamma fallskärmar. Politiker omnämndes som ”lyxpolitiker” med alldeles för många förmåner, som ”karriärpolitiker” som bara vill tjäna pengar eller som ”överbetalda politikerhoror”. Flertalet kommentarer uttryckte en uppfattning om att politikerna själva påverkade sina egna löner. Ett antal skribenter ansåg att politiker som har för höga löner inte kan förstå den verklighet människor i allmänhet lever i och att politikernas löner borde användas till andra saker, exempelvis till att höja löner för andra yrken.

Korrupta, ohederliga eller kriminella

Nästan 8 procent av kommentarerna innehållandes negativa generaliseringar beskrev politiker som ”korrupta”, ”ohederliga” eller ”kriminella”. Politiker anses hålla ”varandra bakom ryggen” eller ”blåsa oss invånare”. I kommentarerna antyds att politiker ”tar mutor”, bedriver svågerpolitik, är ”köpta” eller kan ”köpas”. Kommentarererna gav exempelvis uttryck för att politiker gynnar sina släktingar i allt från upphandlingar till att gå före i vårdköer eller att de på olika sätt plundrar statskassan och själva tar pengarna.

Orättvisa

I över 5 procent av kommentarerna som innehöll negativa generaliseringar ansågs politiker vara orättvisa: att de på ett godtyckligt sätt prioriterar bort vissa grupper eller gynnar vissa grupper och verksamheter. Politiker beskrevs exempelvis som ”rövslickare” som ”inte arbetar för folkets bästa” och som ”skiter i” vissa yrkesgrupper. De grupper som kommentarerna framför allt ansåg utsattes för orättvisor var vårdpersonal, äldre och de som bor på landsbygden. De som gynnades av politikernas orättvisa var bland annat flyktingar och storstadsbor.

Ointelligenta

Kommentarer om att politiker är ointelligenta förekom i nästan 5 procent av kommentarerna som innehöll negativa generaliseringar. I dessa kommentarer beskrevs politiker som ”dumma”, ”hjärnlösa”, ”intelligensbefriade”, ”korkade” eller ”utan hjärnceller”. Ungefär hälften av kommentarerna som beskrev politiker som ointelligenta beskriver ett problem i samhället som anses förekomma på grund av politikens brist på intelligens. Den andra hälften av kommentarerna uttryckte att politiker i allmänhet är ointelligenta.

Fega

I strax över 4 procent av kommentarerna som innehöll negativa generaliseringar beskrevs politiker som fega. Kommentarer uttryckte att politiker inte vågar stå upp för sin sak utan är rädda för andras åsikter. Politiker beskrevs som ”rädda”, ”ynkryggar” och ”mesiga”. Ett flertal kommentarer beskrev hur politiker inte vågar fatta vissa beslut eftersom de är ”konflikträdda” eller ”rädda för kritik”.

Lögnare

En mindre andel av kommentarerna med negativa generaliseringar innehöll uppfattningar om att politiker är lögnare (3,6 procent). I dessa kommentarer fanns tankar om att politiker ”inte går att lita på”, att ”alla politiker ljuger” och att de medvetet inte håller sina löften. Kommentarererna gav bland annat uttryck för att det aldrig går att förvänta sig ärliga svar från någon politiker, att politiker aldrig lägger korten på bordet och att de lovar saker som de egentligen aldrig haft en tanke på att genomföra.

hjärnslöa fallskärmar
överbetalda enfaldiga
intelligenstbefriade
hjärndöda hjärnlösa
genomkorkade
obegåvade köpta iq-befriade
hjärndöda imbecilla kriminella

Diskussion

Extra utsatta

Fördomsfullhet är ett stort samhällsproblem, oavsett vilka grupper den riktas mot. Många grupper är ständigt utsatta för fördomar. Det finns dock ett par saker som gör att politiker blir extra utsatta som grupp: exponering, granskning och grupptillhörighet.

Politiker exponeras och granskas i en större utsträckning än många andra grupper, som en naturlig del av deras uppdrag. Det är naturligtvis viktigt att politiker granskas och att medborgare både kan granska och ifrågasätta politikernas beslut. I en demokrati är det oerhört viktigt att alla medborgare har möjligheten att ha skilda åsikter, kritisera och ifrågasätta. Politiker presenteras också, av naturliga skäl utifrån deras grupptillhörigheter (vilka partier de tillhör), vilket inbjuder till generaliseringar. Politiker förväntas dessutom att leva som de lär vilket gör att granskningar av politiker utgörs av en blandning av offentliga och privata frågor som i sin tur gör att politiker som grupp exponeras ytterligare. Problemet uppstår då vi gör generaliseringar av en enskild politikers agerande till att omfatta en hel grupp – politiker i allmänhet, eller

den specifika politikerns parti. Media kan också skriva om sådant som skapar extra uppmärksamhet och kanske även göra det genom rubriker som ”politiker höjde sin egen lön”. Den typen av uppmärksamhet spär på de fördomar vi kanske redan har om politiker. Något som ytterligare bidrar till fördomsfullhet mot politiker är den tydligt framträdande betydelsen av gruppstillhörighet. Som tidigare nämnts har forskning visat att gruppstillhörighet är en avgörande faktor för fördomsfullhet och att människor tenderar att nedvärdera individer som inte tillhör den egna gruppen. När någon i allmänheten synar en politiker är sannolikheten stor att politikern inte tillhör samma grupp eller politiska intressesfär som den som granskar, vilket ökar politikerns utsatthet.

Svåra att förändra

Negativa generaliseringar och stereotypa uppfattningar är inte alldeles lätta att förändra och tenderar att leva länge.¹² Stereotypa uppfattningar påverkar dessutom vårt sätt att tänka i endast en riktning – vi söker nästan uteslutande olika sätt att bekräfta våra redan existerande uppfattningar. Exempelvis övervärderar vi gärna priset på en politikerns bil oavsett märke om vi redan tror att ”politiker badar i pengar och kör dyra bilar”. Den här typen av överväganden och vårt sätt att tänka när det gäller stereotypa uppfattningar handlar om grundläggande mekanismer i vår hjärna och har ingenting med politiker i sig att göra. Det kostar tid, energi och framför allt en hel del motivation att förändra stereotypa uppfattningar. Detta sätter särskild press på samtliga inblandade. Det är trots allt inte så ovanligt att enstaka politiker bidrar till att förstärka allmänhetens stereotypa uppfattningar. Enskilda medborgare

Not. 12 Moreno, K. N., & Bodenhausen, G. V. (1999). Resisting stereotype change: The role of motivation and attentional capacity in defending social beliefs. *Group Processes & Intergroup Relations*, 2, 5-16.

har också ett ansvar och behöver se både politiker och andra i vår omgivning som enskilda individer istället för representanter för olika grupper. Vi behöver helt enkelt se folk i vår omgivning som enskilda, unika individer och generalisera mindre.

Avslutande ord

Den typen av undersökning som presenteras här kan utgöra ett viktigt bidrag i arbetet mot fördomsfullhet och generaliserade uppfattningar om politiker genom att informera om vilka stereotypa uppfattningar som förekommer och i vilken utsträckning de förekommer. En ökad kunskap om de olika stereotypa uppfattningarna kan dels ge oss möjlighet att se och värdera våra egna uppfattningar men det är också en möjlighet för politiker att få en inblick i vad allmänheten har för uppfattningar om dem. Förhoppningsvis kan resultaten som presenteras här få oss att reflektera över hur grova och orimliga generaliseringarna är. Vi behöver också reflektera över konsekvenserna för de politiker som drabbas och för demokratin i vårt land. Samtidigt behöver vi alla fundera på vad vi kan göra för att skapa ett sunt samhällsklimat som är mindre färgat av generaliseringar och förutfattade meningar eftersom det minskar utrymmet för en öppen samhällsdebatt och försvagar demokratin. Vi har alla ett gemensamt ansvar för en trygg och fungerande demokrati.

Fördomar om politiker i sociala medier

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har i skriften ”Fördomar om politiker i sociala medier” fördjupat kunskapen om hur förtroendevalda utsätts och omtalas i sociala medier. FOI har på uppdrag åt SKR undersökt hur politiker som kollektiv omnämns i sociala medier i form av generaliseringar och negativa stereotyper.

Studien baseras på kommentarer publicerade på lokaltidningars Facebooksidor och som nämner politiker, förtroendevalda eller folkvalda. Drygt hälften av kommentarerna handlade om enskilda individer eller partipolitik. De resterande kommentarerna innehöll generaliseringar och fördomar om politiker som grupp.

Syftet med studien är att undersöka fördomar riktade mot politiker i sociala medier. Studien undersöker dels i vilken utsträckning det förekommer fördomar om politiker, men också vilka fördomar som förekommer och är vanligast.

Den här rapporten visar på vikten av att nyansera bilden av ”politiker” och inte beskriva dem som ett kollektivt begrepp utan istället lyfta den variation som det politiska systemet består av. Vi har alla ett ansvar för att bidra till ett respektfullt samtalsklimat. Det är grunden för en fungerande demokrati.

ISBN 978-91-7585-962-0

Beställ eller ladda ner på webbutik.skr.se

Post: 118 82 Stockholm | Besök: Hornsgatan 20

Telefon: 08-452 70 00 | skr.se

Sveriges
Kommuner
och Regioner